

De illuminatione cordis

P. Necdum cōfricata fuerit manibꝫ assidue meditationis calefcit / z scintillat / z deuoto nis igne flāmata refulget. **Q**uia sup me / taphora placet inferere p̄sideratiōes. cū. q̄ sequūt. **S**ciintilla ē modica p̄ ab igne vel ignita re decisa. volitans z emicans. **S**ciintilla se h̄z ad fauillā vt res viuens ad corpus extinctū. z sicut ad materiā forma. **S**icut ignis trāssumit ad significādūz deū. sic ois creatura scintilla quedā dei sim bolicē dici p̄t. **S**icut ignis trāssumpti / uediciā lex ignita dicit. sic ois p̄ricula legis dei q̄ lucet z ardet scintilla congrue noiāz. **P**urissimū qd̄ in oi creatura p̄sertim co gnoscibila vel cognoscitiua repit scintilla dici p̄t. **U**n supior ps̄ aie rōalis sinderilis appellat. **R**ei cuiuslibet sua scintilla ma gnas i suo genere vires h̄z. **S**icut ex igne scintillula decisa / magnā siluā incēdit. z scin tillares sp̄s āniales magnos interius et exteri⁹ effectus oñdunt / maxime p̄ oculos. **D**uz scintilla rōnis vel intellectus ex tincta ē cū igne suo cognitiuo / z sequens ē vt nihil scintillare videat. **I**uxta q̄li / tatē scintille cognitiōis lucētis z ardentis. scintillationes rez cognoscibiliū z amabi liū suscipiunt. vident z amant. **S**ciintil lationes cognitionis z amoris lucētes scz z ardētes frustra fiūt h̄ntibus extinctas pe nitus scintillas app̄hensiuas z affectiuas. iuxta illud. Frustra fiūt verba surdo. sic de coloribꝫ ceco. sic de amoribꝫ non amatiuo. **S**ciintillationes que videri vel sentiri i suā puritate non possunt / ab oculis z tactu debilibꝫ / debent sub quodā moderamē cuiusdam interpositionis per obumbratō nem vel distantiā presentari vel sensui ostē di. **S**ciintillationes verborꝫ dei q̄sum / cūqz lucētes vel ardentes mor extingū tur. dum ad congelatas z extinctas mentes puenerint / nisi sp̄s sanctus afflet z fluent aque. **S**ciintillationes amoris ex se vi uaces non profert nec recipit frigidum de se pectus. sed dominus est qui dat voci sue vocem virtutis. alioquin torum fauilla est z cinis extinctus. **S**ecus vbi p̄ciose mar / garite candor per inflammationē rutilat charitate. **C**uius lampades sunt lāpades ignis z flāmarum / quā aque multe non po terunt extinguere. nec ex consequenti mar / garite nostre succense claritatē penitus of / fuscabunt. instar lapidis cuiusdaz q̄ semel accensus nequit extingui. **S**enserat aliqd̄

tale qui dicebat. **Q**uia inflammatum est cor meum. z renes mei cōmutati sunt. **S**e quitur. **D**efecit caro mea z cor meum. deus cordis mei z pars mea. deus in eternum. **D**e certe pars optima o vna illa quam peti it z quesuit a domino rex p̄pheta. **P**or ro hoc vnum est necessarium. hac vna p̄e ciosa margarita quam nobilis virgincula pastoralis inter nutricis oues inuenit. quam proprio sanguie tincta z cōparauit nomine margarita. cui⁹ hodie celebritas agit in edicula seu capella / qua tanq̄ lo / co celle z solitudinis vnitur eriguitas mea sicut nicticoz. ar. cecutiens in domicilio. vel sicut passer solitarius in tecto. **P**ro cuius virginis rememoratiōe notare fuit anim⁹ pauculas cursim considerationes / nō ape riendas omnibus / z h̄ sub metaphora mar garite / tibi pater z frater. qui margaritum i deo christianissimi regis francie vrputa cō fessor. eius rutilas p̄ciosum. **B**ene vale. **S**criptum lugduni die z loco predictis. **D.**ccc. xxxiiij. **F**uit.

Tractatus eiusdeꝫ

De oculo

Quasi sūt discipuli viso dño / q̄b̄ an̄ di / xerat. **B**eati oculi qui vident q̄ vos videtis. **E**t nos de oculo multiplici quoy derunt euz differamus aliq̄s p̄positiōes seu p̄siderationes sub nūero q̄dragenario sue ascensionis tempi consecrato / quas poterit prolucius elucidare cōmentiz. **E**t p̄mo de oculo in seipso. **P**ostmodū de ipsius obie cto tandem de actu suo. zc.

Oculus generaliter acceptus. est vis p̄ ceptiua rei p̄ suā vel alteri⁹ illūinationē. q̄ sic oē qd̄ manifestat lūmē ē fm aplūm. sic omne qd̄ manifestatiōez p̄cepit. oculus dici p̄t. qd̄ generaliter fit tribꝫ modis. intel lectualiter scz. z rōnaliter / z sensualiter.

Oculus intellectualis est vis perceptiua z abstractiua rerum z motu z materia / hoc ē ab hic z nūc / z a motu z continuo / sine com plexiōe vel discursu. **D**ni triplex est diuin⁹ angelicus / z humanus. **D**iuinus est ille q̄ respexit deus humilitatem ancille sue. **D**e quo sapiens. oculi domini lucidiores sup solem.

Oculus sensualis est vis perceptiua rei rum / per propriam vel alienam speciem. cū motu / z continuo. hoc est cum hic z nūc / vel non sine illis. **E**t hic triplex est. exteri⁹

[Marginal notes on the right page, partially visible and illegible.]

pprius extensus ad quinque sensus. Interior comunis vel imaginatiuus in interiori pre cerebri superior fantastico vel estimatiuus vel cogitatuus qui rationalis vel rationalis in homine dici potest in media cellula et memoratiuus in postrema.

Oculus carnis exterior p[ro]p[ri]e dicitur p[ro]ficiatur ex rebus que sunt lux et lumen color et species eius necnon p[ro]uersio anime cognitue super species lucis et coloris et ita p[ro]portionaliter de quatuor alijs sensibus dicitur.

Oculus carnis exterior dicitur intuitiue vel obiectabiliter videre seu percipere aliquam rem illa mouet in obiectali presentia p[ro]p[ri]am speciem et immediatam etiam dum perijt res obiecta nec fallit hic oculus sed superior si iudicat rem p[ro]ntem dum sola species eius adest.

Oculus carnis interior est vis p[ro]ceptiua rerum p[ro]p[ri]am speciem sed mediatam a sensibus exterioribus immediatam et a sensibus exterioribus immediatam et a sensibus exterioribus immediatam et a sensibus exterioribus immediatam.

Oculus carnis superior est vis p[ro]ceptiua reum p[ro] compositione et diuisione specie rum et intentionum ab eis deriuata a sensibus p[ro]p[ri]is et c[on]iunctis p[ro] abstractioe in super et discursum. Oculus diuinus est vis p[ro]ceptiua o[mn]i sine specie extranea sine compositione vel diuisione sine quacumque discursu sine quacumque distinctioe reali vel extrinsece diuinis relationibus exceptis et ita distinctioe idearum fundant supra rebus ad extra obiectaliter acceptis per operationem intellectus.

Oculus angelicus est vis p[ro]ceptiua sine actu distincto a substantia sua p[ro] sp[irit]us rerum vel innatas vel acq[ui]sitas tam sine discursu quam cum discursu tam incomplete quam p[ro]plete. Necnon vniuersaliter et distincte et hoc p[ro] species tam inditas a deo quam a rebus vt videt acceptas sed aliter quam p[ro] sensum. Alioquin difficile est saluare punitiones demonum et seperatarum animarum cognitiones in super singularares angelorum necnon locutiones inter se et nobiscum.

Oculus intellectualis humanus est vis p[ro]ceptiua rerum per modum intelligibilis oculi angelici sed vigore longe diffimili p[ro] statu vie aut separationis eius a corpore sue causentur species ab influxu diuino sue recipiantur a rebus per intellectum ir

radiantes sic p[ro]ut hic intellectus noster irradiat super fantasmata et oculus catti super colores.

Oculus intellectualis humanus extrinsecus fuit secundum hugonem sicut oculus carnis infectus et oculus rationis contenebratus adam peccante dum comparatus est iumentis insipientibus et similibus factus est illis. Nec reparari potest perfecte oculus iste triplex siue verbo incarnato quod est lux vera illuminas omnem hominem venientem in hunc mundum et fide purificans corda nostra.

Oculus amoris tot modis dicitur quoad potentiam affectiuam vel appetitiuam seu voluntariam quot modis dicitur oculus appetitiuus vel animalis vel intellectiuus. Et ita sunt oculi duo sponse et sponsi in carnis cognitionis scilicet et amoris quibus penetrat afficit et vulnerat ad amorem.

Obiectum cuiuslibet oculi est ens in sua generalitate vel analogia susceptum siue visio sit naturalis et apprehensiuam siue sit affectiuam et appetitiuam.

Obiectum oculi diuini est eius essentia in sui puritate recepta siue visio sit essentialis siue personalis et angelici attingibile p[ro] naturam est ens creatum et p[ro] g[ra]tiam lumen est c[on] hoc ens icreatum. Obiectum oculi humani intellectus dum separatus est a corpore p[ro]porcionatur sibi tanquam oculo angelico sed longe inferiori modo et non nisi p[ro] dispensationem vel gratiam vel gloriam. Et ita non frustra collocata est anima rationalis in corpore sed vt inueniret seipsam et perfectius deum cognoscere posset et amare et.

Obiectum oculi intellectualis dum est in corpore non est de lege comuni nisi fantasma in corpore aut saltem fantasmate et per fantasma. Obiectum oculi intellectualis humani dum est in corpore frequenter habet fieri per gratiam sine concursu fantasmatum vt in raptu vel reuelatione vel supermentali affectu aut forte naturaliter sed in transitu solo instar fulguris coruscantis. Obiectum oculi carnis exterioris est sensibile proprium cuiuslibet sensus exterioris quous generaliter capiendo lux quedam sit obiectum oculi exterioris vnde visio dicitur de qualibet sensatione vt videt quod liter hoc sonat aut redolet omnis enim manifestatio lux quedam est et eius perceptio

De oculo
Aurum fuit dicitur visio dicitur
videt. Et in oculo multiplex
derunt et differunt alijs p[ro]p[ri]e
p[ro]p[ri]e rationes sub h[uius] d[omi]ni
al[ia] ratione n[on] p[ro]p[ri]e q[ui]as
p[ro]p[ri]e eius dicitur c[on]m[un]e. Et
oculo in seipso p[ro]p[ri]e dicitur
lectio dicitur de actu suo.
Oculus generaliter acceptus
ceptiua reum p[ro] sui vel alium
sic de q[ui]o manifestat lumen
omne q[ui]o manifestat p[ro]p[ri]e
p[ro]p[ri]e q[ui]o generaliter dicitur
ualiter et r[ati]o[n]aliter. Et
Oculus intellectualis est vis
abstracta rerum et non r[ati]o[n]aliter
ab h[uius] t[em]p[or]e et non p[ro]p[ri]e
p[ro]p[ri]e vel discursu. Et
angelicus et humanus. Et
re p[ro]p[ri]e deus trinitatem
quo sapiens oculi domini
solem.
Oculus sensibilis est r[ati]o[n]aliter
rum p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]am vel alium
mota et c[on]m[un]e dicitur
vel non fuit aliter. Et

S

R

Uisio di nubilans et enigmatica / comitatur qualibet alia cuiuscumque revisione sicut color visioni comes est visio lucis seu luminis ita nihil videre possum nisi per irradiatione diuini luminis directe vel obliqua absolute vel confuse se monstrantis

Uisio di nubilans et enigmatica habet certissime securissime per fidei mediatoris dei et hominum quae per philosophale studium habetur etiam per viam abnegationis modo tradita. Diovisio que ob hoc vocat tenebras atque caliginem quae fit per priuationem sicut tenebra priuatione lucis dicitur. Uisio dei que noxiari potest anagogica per amoris oculum facilius obtinetur in via quam visio specularis sincera qua nec oportet processisse nec comitem esse mystica visio ne sic nec intuitiuam visionem sicut canis cuius odorat praedam suam. Uisio dei anagogica habetur per theologia mysticam docentem ignis ignem coniungi sub diuina caligine quibus sine corpore a fatasmate diu amor irrat ubi cognitio foris stat sufficit oculo amoris quod oculus cognitionis monstrauerit ei dilectum suum etiam sub enigmate fidei seu confuse quod posuit tenebras latibulum suum quod subintrat amor dicitur. Et non illuminatio mea in delicijs meis. Uisio dei qualiscumque non sufficit viatoribus ad glorie consecutionem sed necessaria magis est diuinorum impletio mandatorum qui enim dicit se nosse deum et mandata eius non custodit mendax est qui autem sic fecerit et docuerit homines hic magnus vocabitur in regno celorum ubi visio et tota merces et gaudium plenum

Finit

Tractatus eiusdem

de remedijs contra pusillanimitatem / scrupulositatem / deceptorias inimici consolationes et subtilis eius temptationes qui nonnullis videtur gallice ab ipso primo conscriptus et ab alio in latinum translatus

Qui pusillanimis est et pauidus / cauere sibi debet a nimio timore. Si enim cor suum et naturalia sequitur ad desperationem vel nimiam mentis deiectionem perueniet. Timor est utilis duris et dissolutis ac remissis quia timor terret et custodit. Timoratis vero atque pauidis si accedat timor ad peccatum eos adducet. Unde conuertere se debet magis ad consolatoria et dulcia quam ad contraria. Contrari

is enim contraria curantur / frigida calidis temperantur et calida frigidis. Stultus vero esset qui calorem calori et frigus frigori adiceret. Ortus irrigatur siccitatis tempore sed satis complutus non amplius irrigatur. Qui vero scit excolere ortum suum ipse ritus est si nesciat excolere animam suam. Anima enim plus quam ortus immo plus etiam quam corpus. Unde per regula generali habendum est ut in quacumque temptatione de qua impugnamur semper contraria obijciamus. Sic enim conquesti sunt demones de quodam monacho quod ipsos confunderet quia cum ipsum eum vellit extollere ipse se deprimebat et cursum eum in desperationem inferentem ipellere ipse ad se ipsum se erigebat. Alii per cordis pusillanimitatem putant se desperare cum non desperant scilicet enim mori desperationis per pusillanimitatem cordis et hunc sensum putant sensum. Sed quantumcumque sentiant etiam si quasi operiantur hac temptatione quae diuina ratio contradicere nec consentit hi tales charitatem non amittunt.

Ignis qui in die ardet in nocte operiri solet cineribus a quibus ita extinguitur / ut tamen mane alterius diei scintilla aliqua inueniatur que scintilla dum queritur licet lateat nihilominus tamen ibidem inuenitur et de eadem modica scintilla tam vehementis ignis reparatur sicut prius. Ita de scintilla caritatis que quantumcumque operiatur temptationibus si intentio hec maneat in ipsa ut adhereat deo et nullatenus consentire velit alicui mortali peccato / viuus remanet secure ipse ignis caritatis / qui postea tam magnus erit ut plus. Exemplum aliud non dissonum a proposito de pugile in duello qui quantumcumque desiciatur et percutiatur non reputatur victus nisi commiserit sentiat dicendo Reddo me victum. Sic nec spiritus hominis vincitur a diabolo nisi consensus voluntatis adueniat. Clamandum est in huiusmodi temptationibus conflictu Domine deus meus fac mihi secundum iudicium et affectum rationis et non secundum illud quod in sensualitate versatur. Similiter dico de omni temptatione Non enim iudicatur homo secundum sensum vel sentimentum carnis sed secundum sensum rationis et voluntatem anime.

Duplex enim voluntas est in homine sua duplex lex sicut dicit apostolus lex carnis scilicet et lex spiritus. Unde et idem apostolus dicit se concupiscere secundum legem carnis